

Παναγιώτη Κ. 2022: «Το κίνημα ραπίζει την εξουσία»

Κώστας Παπαδάκης

Ο χρόνος που φεύγει υπήρξε χρόνος πολύ σκληρής αναμέτρησης ανάμεσα στις δυνάμεις της εξουσίας και τις δυνάμεις του κινήματος. Συνέχισε την δυναμική της προηγούμενης χρονιάς και ανέδειξε ισχυρές προωθήσεις και στις δύο πλευρές, υψώνοντας ακόμα περισσότερο το αμοιβαίο φορτίο για την χρονιά που έρχεται. Αξίζει τον κόπο και μάλλον επιβάλλεται και πάλι μια ανασκόπηση-απολογισμός σε όσα συνέβησαν στην διάρκεια του, η συναγωγή συμπερασμάτων, ο προσανατολισμός και η εκπόνηση επιδιώξεων και διεκδικήσεων για τον επόμενο χρόνο. Το 2022 συνεχίστηκε η ολομέτωπη επίθεση της κυβέρνησης Ν.Δ. και των δυνάμεων της εξουσίας που την στηρίζουν. Η επίθεση αυτή εκδηλώθηκε σε όλα τα πεδία. **Στο νομοθετικό πεδίο** συνεχίστηκε η επιδρομή των προηγούμενων ετών και προστέθηκε μια σειρά νόμων με τους οποίους η κυβέρνηση προσπάθησε να θωρακίσει την εξουσία απέναντι στο κίνημα. Τέτοιοι νόμοι είναι:

Ο **ν. 4908/2022 (ΦΕΚ 52/Α/11-03-2022), άρθρο 72**, με τον οποίο επωφελούμενη αυτήν την φορά από την αποτρόπαια δολοφονία του Άλκη Καμπανού στην Θεσσαλονίκη, **κατάργησε την δυνατότητα μετατροπής, αναστολής και ανασταλτικού**

αποτελέσματος της έφεσης σε περιπτώσεις καταδίκης για αξιόποινες πράξεις του **άρθρου 187 ΠΚ**, ακόμα κι αν αυτές έχουν **πλημμεληματικό χαρακτήρα**. Ας σημειωθεί ότι στην ρύθμιση αυτή έχουν εκφράσει την πλήρη αντίθεση τους όλοι οι νομικοί και δικηγορικοί φορείς παρά την αφόρητα συντηρητική και καθεστωτική αντίληψη και συμπεριφορά των ηγεσιών τους, ενώ οι δικηγόροι όλης της χώρας πραγματοποιούν **“στοχευμένη αποχή”**, διαδοχικά παρατεινόμενη τουλάχιστον μέχρι 31.3.2023, απ’ όλα τα δικαστήρια που δικάζονταν σε 1ο βαθμό υποθέσεις του ΠΚ 187.

Ο **ν. 4937/2022 (ΦΕΚ Α 106/02.06.2022**, «Ψηφιοποίηση των διαδικασιών επιδόσεων εγγράφων και αποδέσμευση της Ελληνικής Αστυνομίας κλπ»), με τον οποίο η κυβέρνηση επιχείρησε να κεφαλαιοποιήσει την διάλυση των δικαστικών και εισαγγελικών υπηρεσιών, που εδώ και χρόνια υπολειπόμενες εξαιτίας της έλλειψης προσλήψεων, της διατήρησης εκατοντάδων οργανικών κενών και της πλήρους αδυναμίας εξυπηρέτησης του πολίτη, καθιερώνοντας συλλήβδην τις ψηφιακές επιδόσεις, αντί της επίδοσης εγγράφων με δικαστικό επιμελητή, όπως προβλεπόταν στην Ποινική Δικονομία.

Ήταν μάλιστα τόση η βιασύνη της να τα πραγματοποιήσει άμεσα και να απαλλάξει (άρθρο 22) την ΕΛ.ΑΣ. από την υποχρέωση κοινοποίησης εγγράφων, βεβαιώσεων γνησίου υπογραφής, επικύρωσης αντιγράφων κλπ (Για να κάνει τι άραγε, στον χρόνο που θα “απελευθερωθεί”; Για να δέρνει τον κόσμο στις διαδηλώσεις ή για να μεριμνά για την φύλαξη υψηλών προσώπων;), ώστε αμέσως δημιουργήθηκε **πρόβλημα στις φυλακές**, που η θεώρηση του γνησίου της υπογραφής των κρατούμενων δεν μπορεί να γίνει από άλλους υπαλλήλους, πλην αστυνομικών, με αποτέλεσμα να καταστήσει **αδύνατη την εξουσιοδότηση των δικηγόρων και την διεξαγωγή δικών** και την άσκηση δικαιωμάτων των κατηγορουμένων, αφού δεν υπήρξε σχετική πρόβλεψη, εξαιτίας της σπουδής με την οποία και αυτό το νομοσχέδιο προωθήθηκε.

Με τον ίδιο νόμο η κυβέρνηση (άρθρο 29) προέβλεψε επιλεκτικά την **μεταγωγή σε αγροτικές φυλακές** όσων έχουν καταδικαστεί για εγκληματική οργάνωση πλην ισόβιας κάθειρξης, άρα δηλαδή και πάλι πρόκειται για φωτογραφική διάταξη για όλα τα καταδικασμένα, πλην Ρουπακιά, **μέλη της Χρυσής Αυγής** (ήδη πολλοί έχουν μεταχθεί και πριν το νόμο και έχουν αποφυλακισθεί) , ενώ όπως είναι γνωστό είχε αρνηθεί την εφαρμογή του δικού της νόμου στον Δημήτρη Κουφοντίνα και σε άλλους κρατούμενους.

Ο **ν. 4938/2022 - ΦΕΚ 109/Α/6-6-2022** “Οργανισμός των Δικαστηρίων”, άλλο ένα θεσμικό νομοθέτημα που προβλήθηκε με τις περγαμηνές της μεταρρύθμισης, αλλά συνάντησε τις αντιδράσεις δικαστικών, εισαγγελέων, δικηγόρων και πολιτών, κυρίως διότι παρέχει τη

δυνατότητα (άρθρο 2) σύμπτυξης των δικαστικών υπηρεσιών (“δικαστικός Καλλικράτης”), δίνοντας τη δυνατότητα κατάργησης Ειρηνοδικείων και Πρωτοδικείων ολόκληρων Νομών, πράγμα το οποίο εκ των πραγμάτων θα οδηγήσει σε ακόμα περισσότερη καθυστέρηση και αύξηση του κόστους πρόσβασης στη δικαιοσύνη, συγκέντρωση δικηγορικής ύλης στα δικηγορικά γραφεία των πόλων που θα εξακολουθήσουν να βρίσκονται δικαστήρια, αδυναμία πρόσβασης δικαιοσύνης για τους φτωχούς και αφανισμός των δικηγορικών γραφείων των άλλων περιοχών.

Ο νόμος προβλέπει και τη δυνατότητα λειτουργίας δικαστηρίων με τηλεματική (άρθρο 2), δηλαδή εξ αποστάσεως και διαδικτυακά, πράγμα που καταργεί την αρχή της αμεσότητας της δίκης.

Αξιοσημείωτη είναι ακόμα η επιμονή στη διατύπωση ως κριτηρίων αξιολόγησης (άρθρο 102) κάθε δικαστή από την επιθεώρηση της στάσης του σε αιτήματα αναβολών (!!!) και της έκφρασης διαφορετικών νομικών απόψεων από αυτές του Αρείου Πάγου (η ποιότητα του έργου του δικαστή κρίνεται από την τυχόν μετέπειτα αναίρεση αποφάσεών του). Στέκομαι εδώ για να τονίσω την υποκρισία του νομοθετικού πλαισίου κρίσης των δικαστών σε σχέση με το δήθεν δικαιωματικό - κεντρικό σύστημα του ποινικού δικαίου: παρά την πολλαπλή διατύπωση του τεκμηρίου αθωότητας **κανείς δικαστής δεν προβλέπεται να κρίνεται για την αυστηρότητα των αποφάσεών του** (πχ άδικες προφυλακίσεις, υπερβολικές διώξεις, δυσανάλογες ποινές), αλλά για αναβολές και για μη συμμόρφωση στον Άρειο Πάγο. Και κανείς δεν έχει δεχθεί δυσμενή υπηρεσιακή συμπεριφορά ή και κριτική από Μ.Μ.Ε. για τέτοιους λόγους. Μόνο όσοι αθώνουν ή δεν προφυλακίζουν ή αναβάλλουν βρίσκονται πάντα στο στόχαστρο. Μόνο οι επιεικείς δικαστικές κρίσεις ενοχοποιούνται, ποτέ οι αυστηρές.

Αξιοσημείωτο ακόμα στον ίδιο νόμο το γεγονός ότι παρά τον λαϊκισμό (βλ. και παρακάτω) περί τις ανάγκες επιτάχυνσης στην απονομή δικαιοσύνης, **ο χρόνος των δικαστικών διακοπών** (άρθρο 12) εξακολουθεί να αρχίζει την 1η Ιουλίου και να ολοκληρώνεται στις 15 Σεπτεμβρίου εκάστου έτους πλέον 15 ημερών το Πάσχα και 15 τα Χριστούγεννα.

Δηλαδή τα δικαστήρια λειτουργούν 8,5 μήνες τον χρόνο (το πώς λειτουργούν και αυτούς βλ. παρακάτω), αλλά για την καθυστέρηση απονομής της δικαιοσύνης φταίνε...οι αναβολές !

Ο επόμενος **νόμος 4947/2022 - ΦΕΚ 124/Α/23-6-2022** επιφύλασσε ακόμα περισσότερες εκπλήξεις, όπως σαρωτικές αλλαγές στη νομοθεσία για την εκτέλεση του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης, αφού περιορίζονται σημαντικά οι περιπτώσεις **απαγόρευσης**

εκτέλεσης ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης και αντίστοιχα, τα δικαιώματα των εκζητούμενων. Σοβαρότατες εγγυήσεις ασφάλειας δικαίου που αποτελούσαν **λόγους απαγόρευσης εκτέλεσης** (παραγραφή, πολιτικές διώξεις, ημεδαπή αρμοδιότητα, τέλεση στην ημεδαπή, εκτέλεση στην ημεδαπή) καταργούνται και **υποβιβάστηκαν σε απλή δυνατότητα** του δικαστηρίου.

Δεν θα μπορούσε φυσικά να λείπει από αυτήν την τροποποίηση και το **άρθρο 187Α Π.Κ., στο οποίο περιλήφθηκε και η ποινικοποίηση της υποκίνησης άλλου** σε τέλεση ή συμβολή στην τέλεση ορισμένης τρομοκρατικής πράξης ανεξαρτήτως αποτελέσματος διαβαθμιζόμενη ανάλογα με τον χαρακτήρα της προς υποκίνηση πράξης σε πλημμέλημα ή κακούργημα. Στη δημόσια απειλή για τέλεση τρομοκρατικής πράξης προστέθηκε και η **ιδιωτική απειλή μέσω του διαδικτύου**, ενώ η δημόσια υποκίνηση λαμβάνεται από τον νομοθέτη ως τόσο μεγάλη απειλή, ώστε να διαθέτει σελίδες ολόκληρες για την οργάνωση της διαδικασίας απενεργοποίησης της ιστοσελίδας που φιλοξενεί τέτοια κείμενα κλπ.

Για το **άρθρο 187Α Π.Κ.** και τις περιπέτειές του (και κύρια τις περιπέτειες αυτών που θα το υποστούν) ιδίως (αλλά όχι μόνο) από αυτή την κυβέρνηση αξίζει τον κόπο μια αυτοτελής ανάπτυξη σε επόμενο κείμενο.

Αξιοσημείωτη και η τροποποίηση (άρθρο 39) του άρθρου 51§3 Κ.Ποιν.Δ., με την οποία **υποβαθμίζεται η υποχρέωση αιτιολόγησης** των απορριπτικών εισαγγελικών διατάξεων για μηνύσεις πολιτών (αρκεί πλέον συνοπτική και όχι πλήρης αιτιολογία). Δεδομένου ότι οι απορριπτικές διατάξεις συνιστούν οριστική δικαιοδοτική κρίση, η νομοθετική απαλλαγή του συντάκτη τους από την υποχρέωση πλήρους αιτιολόγησης είναι αντίθετη σε σωρεία άλλων διατάξεων (πχ 139 Κ.Ποιν.Δ), αλλά και εμφανώς αντισυνταγματική (άρθρο 93Σ).

Αλλά η διάταξη που προκάλεσε εύλογα τη μεγαλύτερη συζήτηση και αντίδραση ήταν η **διάταξη για τις αναβολές των δικών** (άρθρο 41 τροποποίηση άρθρου 349 Κ.Ποιν.Δ.), στην οποία εν τέλει ψηφίσθηκε ο περιορισμός των δυνατοτήτων αναβολής με αίτημα του κατηγορουμένου σε μία (χωρίς να διευκρινίζεται τί συμβαίνει αν οι κατηγορούμενοι μιάς δίκης είναι περισσότεροι), ενώ μετά από αντιδράσεις επανέφερε τη δυνατότητα πιστοποίησης του προβλήματος υγείας και από ιδιώτη.

Η νομοθετική υπερδραστηριότητα φάνηκε να εξαντλείται στην προοπτική των πρόωρων εκλογών μετά το καλοκαίρι 2022, αλλά η ανάδειξη του σκανδάλου των υποκλοπών υποχρέωσε την κυβέρνηση σε άλλα σχέδια. Επανήλθε το φθινόπωρο στο νομοθετικό της οίστρο και συνέχισε να καταργεί δικαιώματα και ελευθερίες :

Η παραμόρφωση του Σωφρονιστικού Κώδικα με το **ν. 4985/2022**, του οποίου τα άρθρα 50 και επόμενα τροποποιούν προς το χειρότερο το καθεστώς της υφ' όρον απόλυσης, λήψης τακτικών αδειών και αδειών λόγω σπουδών των κρατούμενων, με αποκορύφωμα την ανεπανάληπτη εκείνη διάταξη η οποία παρέχει το δικαίωμα άδειας στους πολυϊσοβίτες για πρώτη φορά μετά την πραγματική έκτιση 22 ετών από τη φυλάκιση τους. Επιβάλλει δηλαδή μια δεύτερη ποινή μέσα στη φυλακή ισόβιου αποκλεισμού από οποιαδήποτε πρόσκαιρη έξοδο και επικοινωνία του κρατουμένου με το υπόλοιπο περιβάλλον. Και βέβαια εφαρμόστηκε αναδρομικά κόβοντας τις άδειες από κρατούμενους που τις έπαιρναν για χρόνια χωρίς να παραβιάζουν τους όρους τους. Δεν χρειάζεται μεγάλη φαντασία για να καταλάβει κάποιος ότι πρόκειται για μια φωτογραφική διάταξη η οποία, υπό το κράτος του λαϊκισμού που συστηματικά ΜΜΕ, κυβέρνηση, συνδικαλιστές της Αστυνομίας και αντίστοιχα επιτελεία διαρκώς καλλιεργούν (συχνά και με ευθύνη συγγενικών προσώπων θυμάτων ανθρωποκτονιών που οι πονεμένες δηλώσεις τους αξιοποιούνται κατάλληλα) και αποσκοπεί στην εκδίκηση των εναπομεινάντων κρατουμένων για την υπόθεση 17N, απέναντι στους οποίους η οικογένεια Μητσοτάκη λειτουργεί με όρους βεντέτας, όπως την προηγούμενη χρονιά ανέδειξε και στην υπόθεση Κουφοντίνα με την παραβίαση του ίδιου του δικού της νόμου για τις μεταγωγές.

Ας σημειωθεί με την ευκαιρία ότι λίγες μέρες πριν τελειώσει η χρονιά εκδόθηκε η απόφαση 4/2022 του Ανώτατου Ειδικού Δικαστηρίου, το οποίο ξεμπρόστιασε την δήθεν σύγκρουση αρμοδιοτήτων μεταξύ των ποινικών και διοικητικών δικαστηρίων (τα τελευταία τα είχαν υποδείξει διάφορα κυβερνητικά παπαγαλάκια με σκοπό τον αποπροσανατολισμό και την σύγχυση της κοινής γνώμης) και δικαίωσε απόλυτα τους υπερασπιστές και τους συμπαραστάτες του Δημήτρη Κουφοντίνα όσον αφορά τη νομιμότητα του αιτήματος του.

Στη θέσπιση φυσικά του ν. 4985/2022 συνέτειναν και ωμές παρεμβάσεις παραγόντων εξουσίας στον τρόπο απονομής της δικαιοσύνης, π.χ. τα tweet του Δημάρχου Αθήνας με τα οποία ζητούσε εξηγήσεις από τους δικαστές που έδωσαν άδεια στον Αλ. Γιωτόπουλο για πρώτη φορά μετά από είκοσι χρόνια από τον εγκλεισμό του στις φυλακές, μια παρέμβαση όμως που δεν στηλιτεύθηκε από την Ένωση Δικαστών και Εισαγγελέων, ούτε από άλλους αντίστοιχους θεσμικούς φορείς, που λίγες μόλις μέρες πριν είχαν χαλάσει τον κόσμο εναντίον των αντιδράσεων για την αποφυλάκιση Λιγνάδη.

Ακολούθησε το **άρθρο 44 του ν. 4995/2022**, το οποίο, τροποποιώντας αντίστοιχα τη νομοθεσία για τα ποινικά μητρώα (άρθρο 569 ΚΠοινΔ) προέβλεψε την **εγγραφή ακόμα και διώξεων χωρίς καταδίκες** για ορισμένες κατηγορίες αδικημάτων στους κατόχους τους, στιγματίζοντάς τους για πάντα και καταργώντας απροκάλυπτα το τεκμήριο αθωότητας,

παρά την διακηρυκτική του πρόβλεψη στο νέο Κώδικα Ποινικής Δικονομίας.

Τέλος, με το **ν. 5002/2022** η κυβέρνηση τροποποίησε το νομοθετικό καθεστώς που ισχύει για τις νόμιμες επισυνδέσεις, δηλαδή τις παρακολουθήσεις τηλεφώνων, ενισχύοντας, αντί να αποδυναμώσει, ακόμα περισσότερο την αδιαφάνεια, την απουσία δικαστικού ελέγχου και δικονομικών εγγυήσεων, ενώ ακόμα και μετά τη θέσπιση του επιχειρείται συστηματικά και μεθοδευμένα η παραβίαση των διατάξεων του και ιδίως η υποβάθμιση της ΑΔΑΕ και η ακύρωση του θεσμικού της ρόλου προς όφελος της ΕΥΠ και της ΔΑΕΕΒ.

Ο πυλώνας της **αστυνομικής καταστολής και βίας** συνεχίστηκε με μια γενικευμένη χρήση βίας και χημικών σε διαδηλώσεις και άλλες εκδηλώσεις με χαρακτηριστικότερες περιπτώσεις τις επεμβάσεις σε πανεπιστημιακούς χώρους ενάντια σε κινητοποιήσεις φοιτητών που αντιτίθονταν στην εγκατάσταση Πανεπιστημιακής Αστυνομίας και σε συναυλίες σε Αθήνα και Θεσσαλονίκη, τον σοβαρό τραυματισμό του φοιτητή Γιάννη Ντουσάκη, τον οποίο ο Πρωθυπουργός είχε το θράσος να χαρακτηρίσει ως επαγγελματία τραυματία, και στις κινητοποιήσεις συμπαραστάσης στον απεργό πείνας Γιάννη Μιχαηλίδη, που την χρονιά που πέρασε ήταν η δική του σειρά να αντιμετωπίσει την αυθαιρεσία και την αναληθσία της δικαστικής και όχι μόνο εξουσίας. Μία από αυτές μάλιστα χτυπήθηκε ανελέητα την ώρα που γιορταζόταν στο Προεδρικό Μέγαρο μεγαλοπρεπώς η .... αποκατάσταση της δημοκρατίας

Ξύλο και χημικά επί μήνες και διώξεις για την προστασία των απεργοσπαστών της «ΜΑΛΑΜΑΤΙΝΑ» στην Θεσσαλονίκη, βίαιη επέμβαση και μαζικές συλλήψεις στα Προσφυγικά Λεωφόρου Αλεξάνδρας, ξύλο στην Ευελπίδων ακόμα και σε δικηγόρο κρατηθέντα που μόλις είχε απελευθερωθεί ύστερα από σαρανταοκτώωρη παράνομη κράτηση και παράβλεψη της ιδιότητας του, άγριο ξύλο στους δρόμους των Εξαρχείων ενάντια στους κατοίκους που κινητοποιούνται για να μην αλλοιωθεί η πλατεία Εξαρχείων και η ιστορία της με την εγκατάσταση ΜΕΤΡΟ, ΜΑΤ, λαμαρίνες και εικοσιτετράωρη περιφρούρηση για την καταστροφή των δέντρων και της πλατείας.

Νομιμοποίηση των επαναπροωθήσεων προσφύγων στα σύνορα και στα νησιά, συκοφάντηση και διώξεις εναντίον αγωνιστών και δικηγόρων που τις αναδεικνύουν.

Στο **δικαστικό επίπεδο**, οι εκλογές στην Ένωση Δικαστών και Εισαγγελέων τον Μάιο 2022 επιφύλαξαν ανατροπή του συσχετισμού δυνάμεων και επανάκτηση της πλειοψηφίας του Δ.Σ. από τις καθεστωτικές δυνάμεις. Αυτό είναι προφανές ότι συνέτεινε στην ενίσχυση του συσχετισμού των δυνάμεων εξουσίας και παρήγαγε, καθόλου τυχαία, πληθώρα αποτελεσμάτων τους επόμενους μήνες : Απαλλαγή των αστυνομικών κατηγορουμένων στην

υπόθεση της δολοφονίας Ζακ Κωστόπουλου, και μετά από λίγους μήνες αποφυλάκιση του Χορταριά, υποβάθμιση της υπόθεσης Μάγγου με απόδοση της ηπιότερης δυνατής πλημμεληματικής κατηγορίας στους αστυνομικούς που εμπλέκονται στην υπόθεση του θανάτου του, αποφυλακίσεις Φιλιππίδη διαρκούσης της δίκης του, του Κορκονέα μετά την επαναχορήγηση του ελαφρυντικού και την παράνομη προσπάθεια αποκλεισμού της υποστήριξης της κατηγορίας από την δίκη.

Γενικότερα, **η ατιμωρησία των αστυνομικών** που είχε ξεκινήσει με την μη προφυλάκιση των δολοφόνων του Νίκου Σαμπάνη και την αποκάλυπτη συμπαράσταση προς αυτούς του Υπουργού Δημόσιας Τάξης, συνεχίστηκε με τη θώωση των αστυνομικών κατηγορουμένων για την υπόθεση Ζακ Κωστόπουλου, ακολούθησε η μη προφυλάκιση των κατηγορουμένων για βιασμό αστυνομικών στο Α.Τ. Ομόνοιας, και κορυφώθηκε πρόσφατα με την μη προφυλάκιση του αστυνομικού δολοφόνου του 16χρονου Κ. Φραγκούλη στη Θεσσαλονίκη και την θώωση βασικών κατηγορουμένων της υπόθεσης Ηλιούπολης

Το κλείσιμο της χρονιάς διαμορφώνει τους χειρότερους δυνατούς συσχετισμούς δυνάμεων στο επίπεδο της εξουσίας, αφού η κυβέρνηση της Ν.Δ., όσο και αν εφαρμόζει την πιο σκληρή και ανάλγητη οικονομική και κοινωνική πολιτική της μεταπολίτευσης, είναι προφανές ότι απολαμβάνει της αμέριστης στήριξης της άρχουσας τάξης μέσα και έξω από την Ελλάδα (καθώς οι αναμφισβήτητες προσπάθειες των πολιτικών της αντιπάλων δεν στέφονται με επιτυχία και, συνεπώς, οι απόψεις περί αδυναμίας της, από τη σκοπιά αυτή, είναι εντελώς αστήρικτες. Από την άλλη, αξιολογώντας τον συνεχή βομβαρδισμό των δημοσκοπήσεων, στο μέτρο φυσικά που θεωρηθούν αξιόπιστες, δεδομένου ότι η άποψη του γράφοντος για τις δημοσκοπήσεις είναι γνωστή και σε κάθε περίπτωση δεν υπάρχει κανείς που να πιστεύει ότι οι δημοσκοπήσεις καταγράφουν απλά και όχι διαμορφώνουν την κοινή γνώμη, παρουσιάζεται το παράδοξο να εμφανίζονται ευχαριστημένοι από την πολιτική της οι εκλογείς, τόσο, που τα ποσοστά της πρόθεσης ψήφου να υπολείπονται ελάχιστα σε σχέση με το εκλογικό της αποτέλεσμα του 2019, η δε αντιπολίτευση να την κοιτάει από μακριά. Στο μέτρο που τα ποσοστά αυτά έχουν την ελάχιστη δυνατή αξιοπιστία, θα πρέπει να εκτιμηθεί πολύ σοβαρά η ισχυρότατη επίδραση του παράγοντα των ιδεολογικών μηχανισμών των κυρίαρχων ΜΜΕ, τα οποία διαμορφώνουν καθημερινά συστηματικά και μεθοδευμένα, ακόμα και με κοινή ιεράρχηση και θεματολογία και διάρκεια των θεμάτων στα δελτία ειδήσεων και τρόπο προβολής τα κριτήρια της κοινής γνώμης με τα οποία διαμορφώνει τις προτιμήσεις της και ουσιαστικά την ωθούν στην επιλογή τους.

Ωστόσο, **στο γήπεδο αναμετρώνται δύο δυνάμεις**. Και το «γήπεδο» δεν είναι μόνο οι θεσμοί. Η κατάσταση στην κοινωνία δεν διαμορφώνεται μόνο από την συμπεριφορά των

δυνάμεων της εξουσίας. Αυτές είναι ο ένας πόλος. Εκεί είναι βέβαιο ότι ο αντίπαλος έχει την πανοπλία σήμερα.

Ο άλλος πόλος είναι εκείνος που τις πολεμάει στους δρόμους, το κίνημα δηλαδή, για την υπεράσπιση των υλικών όρων διαβίωσης της κοινωνίας, των δικαιωμάτων και των ελευθεριών της, με τις καθημερινές μάχες που δίνει. Οι νόμοι καταργούνται στα πεζοδρόμια. Αυτό φωνάζαμε από την εποχή του ν.815/1978 πετύχαμε και σ' αυτό το δρόμο συνεχίζουμε.

Και οι μάχες του 2022 δεν ήταν λίγες, ούτε κατέληξαν όλες σε ήττα. Ένα πολύμορφο και μαζικό κίνημα σε όλες τις πόλεις της χώρας πάλεψε για να πετύχει συγκεκριμένους στόχους, απαλλαγμένο από εκλογικές αυταπάτες και προοπτικές κυβερνητικής εναλλαγής στο πλαίσιο των υπαρκτών διεκδικητών της εξουσίας. Πάλεψε και πέτυχε :

Η Πανεπιστημιακή Αστυνομία δεν μπόρεσε να μπει στα Πανεπιστήμια, παρά το ανελέητο ξύλο και τους τραυματισμούς, και αποδοκιμάστηκε πλατιά. Οι αστυνομικές δολοφονίες, τα σεξιστικά και ρατσιστικά εγκλήματα και η συμπεριφορά της ενός μέρους της δικαστικής εξουσίας απέναντι στους δράστες τους αποδοκιμάστηκαν σκληρά από μια κοινωνία που παρακολουθούσε βήμα προς βήμα τις δίκες, σπάζοντας το φράγμα της έλλειψης δημοσιότητας.

Η απεργία πείνας του Γιάννη Μιχαηλίδη δεν πέτυχε τυπικά τον στόχο της, αλλά συσπείρωσε ένα τεράστιο φάσμα συμπαράστασης, πολύ ευρύτερο των ορίων του πολιτικού του χώρου, και συνέβαλε στην συνειδητοποίηση του τρόπου με τον οποίον ασκείται η εξουσία και της συμπεριφοράς του κράτους απέναντι στους πραγματικούς του εχθρούς, ιδίως σε σύγκριση με τις προηγούμενες περιπτώσεις αποφυλακίσεων κλπ.

Αθωωτικές αποφάσεις σε δίκες ανέδειξαν ακόμα μια φορά την δύναμη των διαδηλωτών, π.χ. διαδηλωτές Καρδίτσας για Άγραφα, διαδηλωτές 06.12.2020 στην απαγορευμένη διαδήλωση της επετείου δολοφονίας του Αλέξη Γρηγορόπουλου, αλλά και τη δύναμη της δημοσιότητας της αστυνομικής αυθαιρεσίας, ακόμα και σε υποθέσεις - στοιχήματα για την ηγεσία του Υπουργείου Δικαιοσύνης (αθώωση οικογένειας Ινδάρé). Σημαντικές προκλητικές αποφυλακίσεις αναιρέθηκαν ή βρίσκονται στον δρόμο της αναίρεσης δείχνοντας ότι αν χάθηκαν κάποιες μάχες (κανένας αγώνας δεν έχει μόνο νίκες η μόνο ήττες), ο πόλεμος διακυμαίνεται. Καμία δίκη αγωνιστών δεν έχει καταλήξει ακόμα σε καταδικαστική απόφαση. Ενώ η εγκληματική ανευθυνότητα(;) των υπεύθυνων για το φιάσκο της δίκης των κατηγορουμένων για όσα συνέβησαν στα Σεπόλια στις 17.11.2020 και η νέα ομηρεία των κατηγορουμένων αναζητούν εξηγήσεις, αλλά χωρίς αποτέλεσμα.

Η δικαστική εξουσία αναγκάστηκε να ανεχθεί το δικαίωμα κριτικής στις πράξεις της. Η στεγανοποίηση και το εγκληματικό πρόταγμα «Αφήστε τη δικαιοσύνη να κάνει τη δουλειά της» που ηχούσαν με ευθύνη της ρεφορμιστικής αριστεράς ως απαγόρευση στον λαό να ασκεί κριτική στις αποφάσεις της σαρώθηκαν. Το δικαίωμα του λαού να κοιτάει και αυτήν την εξουσία στα μάτια και να της ζητάει τον λόγο κατακτήθηκε. Και ίσως αν οι καταγγελίες για βασανιστήρια στα αστυνομικά τμήματα που ξεκίνησαν από κρατούμενους για την υπόθεση Νέας Σμύρνης (σε αυτήν που αθώωθηκε πανηγυρικά με βούλευμα ο άδικα στοχοποιημένος από αστυνομία και ΜΜΕ Ίνδιάνος») είχαν οδηγήσει σε ένα κίνημα τύπου με το ανάλογο της σπουδαιότητας και της διαχρονικότητας του ζητήματος, τα θύματα της αστυνομικής βίας και η ατιμωρησία των θυτών να είχαν τουλάχιστον μετριασθεί. Αλλά ποτέ δεν είναι αργά.

Η δίκη της Χρυσής Αυγής άρχισε ξανά στον δεύτερο βαθμό. Ο κίνδυνος νέας καταδίκης των κατηγορουμένων πολλαπλασίασε μεν τις διαφορές στο εσωτερικό της, αλλά και ταυτόχρονα εξάλειψε τις διαφορές από αποκάλυπτους ναζιστές, όπως ο Κ. Πλεύρης, που με την ανοχή τους έχει αναχθεί σε κεντρικό πρόσωπο της δίκης και προκαλεί με την προσωπική του στρατηγική. Οι προκλήσεις του δεν έμειναν αναπάντητες, ενώ οι προσπάθειες άλλων να οδηγήσουν την δίκη σε εκφυλισμό και αναβολή απέτυχαν και η δίκη συνεχίζεται. Οι προσπάθειες των κατηγορουμένων να πετύχουν την αναστολή της έκτισης της ποινής τους έχουν αποτύχει παταγωδώς, καθώς στις σαράντα απορριπτικές (πέντε μόνο έγιναν δεκτές, εκ των οποίων η μία αναιρέθηκε και ο Πατέλης ξαναπήγε στην φυλακή, ενώ μια από τις υπόλοιπες αφορούσε κατηγορούμενο με σοβαρό πρόβλημα υγείας και μετέπειτα θανόντα), αποφάσεις του Πενταμελούς Εφετείου που προηγήθηκαν της 15.6.2022, που η δίκη Χ.Α. ξεκίνησε στον δεύτερο βαθμό προστέθηκαν και πολλές άλλες απορριπτικές αποφάσεις κατηγορουμένων που ζήτησαν από το συγκεκριμένο δικαστήριο το ίδιο. Είναι ένας μεγάλος σε αξία και διάρκεια αγώνας που με την κοινωνία παρούσα ενωτικά και καθημερινά μέσα και έξω από τη δίκη μπορεί να οδηγήσει σε νέα νίκη.

Το κίνημα δεν μάσησε στην καταστολή, στο ξύλο και στα χημικά. Βγήκε και ξαναβγήκε στους δρόμους και εξακολούθησε να καταργεί στην πράξη τον νόμο Χρυσοχοΐδη για τις διαδηλώσεις, δείχνοντας αυτό που αναφέρθηκε πριν, ότι το πεδίο της ταξικής πάλης δεν είναι μόνο οι θεσμοί και η Βουλή. Ακόμα και αυτοί που αποτέλεσαν την εκλογική βάση του ΣΥΡΙΖΑ και φυσικά και της υπόλοιπης αριστεράς, ο κόσμος του κινήματος και των κοινωνικών αντιστάσεων, ούτε σταμάτησε να αγωνίζεται, ούτε ηττήθηκε, ούτε συντηρητικοποιήθηκε. Δίνει μάχες για την καταδίκη της Χρυσής Αυγής, το προσφυγικό, για τα εργασιακά, την δημόσια υγεία, τις διαδηλώσεις, και εξακολουθεί να τις δίνει κάτω από δυσμενέστερες πολιτικές συνθήκες και χωρίς καμία ελπίδα πολιτικής ή εκλογικής αλλαγής,

άμεσης τουλάχιστον, αφού κανένα από τα υπάρχοντα μορφώματα, κοινωνικά και εξωκοινοβουλευτικά, δεν έχουν πείσει ότι είναι σε θέση να κάνουν το οποιοδήποτε βήμα προς την κατεύθυνση αυτή. Αλλά αυτό δεν στερεί την αξία τους, αντίθετα την αναβαθμίζει και διαμορφώνει υποθήκες σοβαρές για το μέλλον τις οποίες οφείλουμε να υπηρετήσουμε.

Η μεγάλη εικόνα διαψεύδει την ηττοπαθή και εκτός πραγματικότητας εκτίμηση περί «εκφασισμού της κοινωνίας». Όσο και αν με νύχια και δόντια κάποιιοι το θέλουν και το προσπαθούν πολύ, η κοινωνία δεν δικαιώνει αυτόν τον βαρύ χαρακτηρισμό. Αν ήταν έτσι οι απεργοί και οι διαδηλωτές θα εύρισκαν μπροστά τους «αγανακτισμένους πολίτες» αντί για την αστυνομία. Και οι μηχανισμοί εξουσίας δεν θα είχαν ανάγκη να επιστρατεύουν τόσο ξύλο, τόση βία τόσο αυταρχισμό απέναντι σε μια κοινωνία «εκφασισμένη». Το ότι ένα μεγάλο μέρος της παραμένει παθητικό σημαίνει περισσότερο τον προβληματισμό του για την έλλειψη προοπτικής, που είναι αποτέλεσμα της πολιτικής απάτης ορισμένων και της πολιτικής ανημπόριας άλλων να της την εξασφαλίσει, παρά τη συναίνεση για την συμπεριφορά του μπλόκ της εξουσίας. Ακόμα, κριτήριο για τη συντηρητικοποίηση δεν είναι μόνο η ψήφος (που είναι πάντα περιστασιακή και καταγράφει συσχετισμούς μόνο στο εκλογικό σώμα και όχι στο σύνολο της κοινωνίας), αλλά η καθημερινή κοινωνική και πολιτική συμπεριφορά. Και παρά τις προσπάθειες μερικών, ούτε φασιστικό ούτε ρατσιστικό κίνημα υπάρχει, ούτε κίνημα στήριξης της αστυνομικής βίας.

Και έτσι ο χρόνος που τελειώνει παραδίδει βαριές αποσκευές στον επόμενο όσον αφορά τον αγώνα για την υπεράσπιση των δημοκρατικών δικαιωμάτων και ελευθεριών. Το φορτίο επαυξάνεται από το γεγονός ότι, όπως φαίνεται, η Κυβέρνηση της Ν.Δ. δεν αισθάνεται απέναντί της κανέναν ανερχόμενο αντίπαλο που μάλιστα να εκπροσωπεί τις κινηματικές δυνάμεις. Αλλά χωρίς καμία υποτίμηση στην εκλογική παρέμβαση το πεδίο του αγώνα είναι πρώτα και κύρια ο δρόμος. Εκεί θα κριθούν όλα.

Και αν γίνει δουλειά πολλή, ο ήλιος μπορεί να γυρίσει.

Έχουμε το δικαίωμα στην ελπίδα όσο εργαζόμαστε για τη βεβαιότητα που τη γεννάει.

Καλή χρονιά

Αθήνα, 29/12/2022

Κώστας Παπαδάκης